

คำวินิจฉัยของ ศาลรัฐธรรมนูญ ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๔๘/๒๕๔๘

วันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๔๘

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคเกษตรก้าวหน้า

๑. นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้อง ลงวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๔๖ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคเกษตรก้าวหน้า ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง เนื่องจากพรรคเกษตรก้าวหน้าไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๖๒ ซึ่งเป็นเหตุให้ยุบพรรคการเมืองตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕)

๒. ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาเมื่อวันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๔๖ มีคำสั่งให้รับคำร้องนี้ไว้ดำเนินการตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อ ๑๒ และรับไว้พิจารณาวินิจฉัยต่อไป

ศาลรัฐธรรมนูญได้มีหนังสือแจ้งคำสั่งดังกล่าวให้นายทะเบียนพรรคการเมือง (ผู้ร้อง) ทราบ และได้ส่งสำเนาคำร้องให้พรรคเกษตรก้าวหน้า (ผู้ถูกร้อง) เพื่อให้ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับหรือถือว่าได้รับหนังสือ (หนังสือแจ้ง ลงวันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๔๖) พรรคเกษตรก้าวหน้าได้รับสำเนาคำร้องตามหลักฐานไปรษณีย์ตอบรับ เมื่อวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๔๖ แต่ไม่ได้ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในเวลาที่กำหนด

๓. ดังนั้น ในการพิจารณาเมื่อวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๔๘ ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีมติให้ปิดประกาศศาลรัฐธรรมนูญตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อ ๑๕ วรรคสอง ให้พรรคเกษตรก้าวหน้ายื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ภายในสิบห้าวันนับแต่วันประกาศ (ประกาศ ณ วันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๔๘)

๔. ต่อมาพรรคเกษตรก้าวหน้าได้มีหนังสือ ที่ กกน. ๐๑/๐๑๔๘/๔๘ ลงวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๔๘ ส่งคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ลงวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๔๘ ต่อศาลรัฐธรรมนูญ (โดยสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้รับคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา เมื่อวันที่ ๒ กรกฎาคม ๒๕๔๘ เวลา ๑๓.๑๕ นาฬิกา) สรุปได้ว่า

๑. พรรคเกษตรก้าวหน้าจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมืองในรอบปี ๒๕๔๔ และในรอบปี ๒๕๔๕ ถูกต้องตามความเป็นจริง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๒ หรือไม่ นั้น พรรคเกษตรก้าวหน้าขอชี้แจงและยอมรับตามข้อเท็จจริงเท่าที่ให้อภัยคำต่อคณะสอบสวนข้อเท็จจริงทุกประการ ส่วนข้อกล่าวหาทั้งข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายตามที่คณะทำงานตรวจสอบการใช้จ่ายเงินที่ได้รับการสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองของพรรคเกษตรก้าวหน้าพิจารณานั้นได้รับทราบโดยตลอด แต่ไม่ขอชี้แจงคัดค้านข้อกล่าวหาอีก และขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคเกษตรก้าวหน้าตามคำร้องของผู้ร้อง

๒. นอกจากนั้น นางนุจรินทร์ โคตรธรรม หัวหน้าพรรคเกษตรก้าวหน้า ขอชี้แจงในฐานะส่วนตัว สรุปได้ว่า ตนเองเป็นภริยาโดยชอบด้วยกฎหมายของนายประดิษฐ์ โคตรธรรม ผู้อำนวยการพรรคเกษตรก้าวหน้า ซึ่งถึงแก่กรรมไปแล้วก่อนการสอบข้อเท็จจริงสิ้นสุดลง ตนไม่มีความรอบรู้เรื่องการเมืองและไม่ทราบเรื่องเกี่ยวกับการจ้างและการรับเงินเดือนของผู้ำนวยการพรรค รองผู้อำนวยการพรรค นักวิชาการ ลูกจ้าง อาสาสมัคร แต่อย่างใด เรื่องต่างๆ นั้น นายประดิษฐ์ โคตรธรรม เป็นผู้ชี้แจงให้ตนรับรู้อย่างสิ้น

๓. ในส่วนคำขอท้ายคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา นอกจากพรรคเกษตรก้าวหน้าจะได้ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคเกษตรก้าวหน้าแล้วนั้น ยังได้มีคำขอโดยกล่าวถึง ส่วนความผิดทางอาญา และการสืบหาทรัพย์สิน หนี้สิน ของพรรคเกษตรก้าวหน้า โดยขอให้ศาลรัฐธรรมนูญเรียกสมาชิกพรรคหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง หรือองค์กรที่เป็นคู่กรณี หรือให้พรรคส่งตัวแทน มาชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญ และขอให้สาขาพรรคและสมาชิกพรรคร่วมกันสืบหาทรัพย์สิน หนี้สิน ของพรรคเกษตรก้าวหน้าเพื่อส่งคืนกองทุน ฯ ด้วย

ประเด็นการพิจารณาและคำวินิจฉัย

มีประเด็นที่ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า กรณีมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคเกษตรก้าวหน้า ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองที่กล่าวหาว่า พรรคเกษตรก้าวหน้าจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๔๔ และในรอบปี พ.ศ. ๒๕๔๕ ไม่ถูกต้องตามความเป็นจริง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๒ หรือไม่

พิจารณาแล้ว กรณีที่พรรคเกษตรก้าวหน้าได้มีคำขอท้ายคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา เกี่ยวกับส่วนความผิดทางอาญา และเกี่ยวกับการสืบหาทรัพย์สิน หนี้สิน ของพรรคเกษตรก้าวหน้า โดยขอให้ศาลรัฐธรรมนูญเรียกสมาชิกพรรค หรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง หรือองค์กรที่เป็นคู่กรณี หรือให้พรรคส่งตัวแทนมาชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญ และขอให้สาขาพรรคและสมาชิกพรรคร่วมกันสืบหาทรัพย์สิน หนี้สิน ของพรรคเกษตรก้าวหน้าเพื่อส่งคืนกองทุน ฯ นั้น เห็นว่า ไม่อยู่ในอำนาจหน้าที่และไม่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาวินิจฉัย

เมื่อพรรคเกษตรก้าวหน้าชี้แจงและยอมรับตามข้อเท็จจริงเท่าที่ให้อภัยคำต่อคณะสอบสวนข้อเท็จจริงทุกประการ ไม่ขอชี้แจงคัดค้านข้อกล่าวหาอีก และขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคเกษตรก้าวหน้าตามคำร้องของผู้ร้อง จึงต้องใช้ข้อเท็จจริงตามเอกสารหลักฐานของฝ่ายผู้ร้อง ซึ่งมีประเด็นต้องพิจารณาวินิจฉัยว่า กรณีมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคเกษตรก้าวหน้า เนื่องจากพรรคเกษตรก้าวหน้าจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๔๔ และในรอบปี พ.ศ. ๒๕๔๕ ไม่ถูกต้องตามความเป็นจริง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๒ ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง หรือไม่

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๒ บัญญัติว่า “พรรคการเมืองที่ได้รับเงินสนับสนุนต้องใช้จ่ายเงินสนับสนุนให้เป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในส่วนนี้ และจะต้องจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินให้ถูกต้องตามความเป็นจริงและยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งภายในเดือนมีนาคมของปีถัดไป”

พิจารณาคำร้อง เอกสารประกอบคำร้อง และคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา แล้วเห็นว่า พรรคเกษตรก้าวหน้าได้รับเงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๔๔ และในรอบปี พ.ศ. ๒๕๔๕ จึงมีหน้าที่ต้องใช้จ่ายเงินสนับสนุนให้เป็นไปตามที่กฎหมายได้บัญญัติไว้ และจะต้องจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินให้ถูกต้องตามความเป็นจริง และยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งภายในเดือนมีนาคมของปีถัดไป ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๒

พิจารณาแล้วเห็นว่า เมื่อพรรคเกษตรก้าวหน้ารายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๔๔ กรณีโครงการปี ๒๕๔๔ ที่เกี่ยวกับการจัดพิมพ์เอกสารต่าง ๆ ว่า ได้ชำระค่าจัดพิมพ์เอกสารเรียบร้อยแล้ว พร้อมทั้งได้จัดส่งสำเนาหลักฐานการจ่ายเงินค่าจัดพิมพ์เอกสาร

ประกอบด้วย ใบกำกับภาษี/ใบส่งของของโรงพิมพ์พรศิริการพิมพ์ เล่มที่ ๐๑ เลขที่ ๑๙, ๒๐, ๒๑, ๒๒ และ ๒๓ ลงวันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๔๕ นั้น ขัดแย้งกับข้อเท็จจริงจากการตรวจสอบเอกสารการใช้จ่ายเงินประจำปี ๒๕๔๔ ของสำนักงาน กกต. กรณีจึงถือได้ว่า พรกเกษตรก้าวหน้าจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๔๔ ไม่ถูกต้องตามความเป็นจริงตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๒ ทั้งนี้ เพราะคณะทำงานตรวจสอบการใช้จ่ายเงินที่ได้รับการสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ซึ่งได้ตรวจสอบจากใบกำกับภาษี/ใบส่งของของโรงพิมพ์พรศิริการพิมพ์ เล่มที่ ๐๑ เลขที่ ๑๙, ๒๐, ๒๑, ๒๒ และ ๒๓ และสอบปากคำนางพรเพ็ญ ทองอุทัยศรี เจ้าของโรงพิมพ์พรศิริการพิมพ์ พบว่า พรกเกษตรก้าวหน้าจ้างพิมพ์เอกสารตามรายการในปี ๒๕๔๔ จริง แต่การจ่ายเงินได้จ่ายเป็นงวด ๆ ตั้งแต่ปี ๒๕๔๔ และมาจ่ายครบถ้วนในปี ๒๕๔๖ แล้วออกใบเสร็จรับเงิน เลขที่ ๑๑ ลงวันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๔๕ ซึ่งเป็นการออกใบเสร็จย้อนหลัง

นอกจากนั้น พิจารณาแล้วเห็นว่า เมื่อรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๔๕ กรณีโครงการเสริมสร้างประสิทธิภาพพรรคเข้มแข็ง พร้อมทั้งได้จัดส่งสำเนาหลักฐานการจ่ายเงินค่าจ้าง นายเอกราช ป็องคำสิงห์ ระหว่างเดือนมกราคม ถึง สิงหาคม ๒๕๔๕ และนางเพียรทรัพย์ ทุมรินทร์ ตั้งแต่เดือนกันยายน ถึง ธันวาคม ๒๕๔๕ นั้น ก็ขัดแย้งกับข้อเท็จจริงจากการตรวจสอบเอกสารการใช้จ่ายเงินประจำปี ๒๕๔๕ ของสำนักงาน กกต. เช่นกัน กรณีจึงถือได้ว่า พรกเกษตรก้าวหน้าจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๔๕ ไม่ถูกต้องตามความเป็นจริง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๒ ทั้งนี้ เพราะคณะทำงานตรวจสอบการใช้จ่ายเงินที่ได้รับการสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ซึ่งได้ตรวจสอบเอกสารการจ้างรองผู้อำนวยการพรรคเกษตรก้าวหน้าและสอบปากคำบุคคลทั้งสอง ได้ความว่า

๑. พรกเกษตรก้าวหน้าได้จ้าง นายเอกราช ป็องคำสิงห์ เป็นรองผู้อำนวยการพรรค อัตรารับเงินเดือน ๑๕,๐๐๐ บาท / เดือน มีหลักฐานการรับเงินเดือนตำแหน่งรองผู้อำนวยการพรรคของ นายเอกราช ป็องคำสิงห์ เดือนละ ๑๕,๐๐๐ บาท ตั้งแต่เดือนมกราคม ถึง สิงหาคม ๒๕๔๕ รวม ๘ เดือน แต่นายเอกราช ป็องคำสิงห์ ให้ถ้อยคำว่า ไม่ได้รับเงินเดือนและไม่ได้ลงลายมือชื่อในใบสำคัญรับเงินเดือน

๒. พรรคเกษตรก้าวหน้าได้จ้าง นางเพียรทรัพย์ ทุมรินทร์ เป็นรองผู้อำนวยการพรรค อัตรารายเดือน ๑๕,๐๐๐ บาท / เดือน มีหลักฐานการรับเงินเดือนตำแหน่งรองผู้อำนวยการพรรคของ นางเพียรทรัพย์ ทุมรินทร์ เดือนละ ๑๕,๐๐๐ บาท ตั้งแต่เดือนกันยายน ถึง ธันวาคม ๒๕๔๕ รวม ๔ เดือน แต่นางเพียรทรัพย์ ทุมรินทร์ ให้ถ้อยคำว่า ได้รับเงินเดือน ๆ ละ ๑,๐๐๐ บาท โดยได้ ลงนามในใบสำคัญรับเงินเพียงใบเดียวและในใบสำคัญรับเงินไม่มีการระบุจำนวนค่าจ้าง

ส่วนที่นางนุจรินทร์ โคตรธรรม หัวหน้าพรรคเกษตรก้าวหน้า ซึ่งแจ้งว่า เป็นภริยาโดยชอบ ด้วยกฎหมายของนายประดิษฐ์ โคตรธรรม ผู้อำนวยการพรรคเกษตรก้าวหน้า นายประดิษฐ์ โคตรธรรม เป็นผู้ชี้แจงให้ตนเองรับรู้การจ้างและการรับเงินเดือนของรองผู้อำนวยการพรรคโดยตนเองไม่ทราบ นั้น ไม่อาจอ้างเป็นเหตุให้พรรคเกษตรก้าวหน้าต้องพ้นจากหน้าที่การใช้จ่ายเงินสนับสนุนให้เป็นไปตามที่ กฎหมายได้บัญญัติไว้ และไม่ต้องจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบ ปีปฏิทินให้ถูกต้องตามความเป็นจริงและยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งภายในเดือนมีนาคมของ ปีถัดไป ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๒ แต่อย่างใด

เมื่อฟังข้อเท็จจริงได้ว่า พรรคเกษตรก้าวหน้าจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของ พรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๔๔ และในรอบปี พ.ศ. ๒๕๔๕ ไม่ถูกต้องตามความเป็นจริง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๒ โดยพรรคเกษตรก้าวหน้าซึ่งไม่มีหลักฐานมาหักล้างการตรวจสอบของสำนักงาน กกต. และขอให้ ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคเกษตรก้าวหน้าได้ กรณีจึงมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคเกษตรก้าวหน้าได้ตาม พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง

อาศัยเหตุผลดังกล่าว จึงวินิจฉัยให้มีคำสั่งยุบพรรคเกษตรก้าวหน้าตามพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง

ศาสตราจารย์ ดร.กระมล ทองธรรมชาติ

ประธานศาลรัฐธรรมนูญ